

Individuell visningsersättning, IV, redogörelse över medlens användning 2020

IV, individuell visningsersättning, infördes 1997 och är ett individualiserat fördelningssystem som beräknas på grundval av, av konstnären utförda konstverk, som är i offentlig ägo. För 2020 var anslaget 56 615 000 kronor (oförändrat sedan två år tillbaka). I oktober beslutades även om 10 000 000 kr i krisanslag, på grund av pandemin. Totalt fördelades 63 750 000 kronor och 55 000 kronor lades i reserv för eventuella efterkrav. 2 500 000 kr fick användas för administration av anslaget och 300 000 kr för krisanslaget.

Bilagat till denna redogörelse finns i slutet en förklaring hur systemet är uppbyggt, samt en sektion med utförlig fördelningsstatistik fram till och med fördelningen 2020.

Administration och information

Sedan 2015 är all hantering runt IV digitaliserad och konstnärer rapporterar in verk via www.bildupphovsratt.se (endast rättelser eller kompletteringar skickas in via epost eller brev). Där kan de också granska tidigare uppgifter. Endast nyregistreringar eller ändringar behöver rapporteras, tidigare uppgifter ligger kvar i databasen från år till år.

IV-databasen är integrerad med Bildupphovsrätts administrativa system, vilket ger en effektiv hantering både praktiskt och ekonomiskt.

I det administrativa arbetet ingår stöd till sökande konstnärer, granskning av inkomna ansökningar, samt registervård, sammanställning och bearbetning av data. Vidare ingår beräkning, fördelning och utbetalning av ersättning, samt skriftligt besked till samtliga sökande om erhållet belopp (eller att man inte nått upp över minimibeloppet). I arbetet ingår även att nå nya som tidigare inte sökt ersättningen, men som kan vara berättigade. Många av dessa arbetsmoment digitaliseras allt eftersom med ökad effektivitet som resultat.

Under 2020 påbörjade vi ett arbete med att utveckla den nuvarande "IV-webben" till en bättre, mer pedagogisk och mer användarvänlig "Mina sidor". Projektet sjösattes i januari 2021 och kommer att kunna nyttjas fullt ut under året inför ansökan 15 september 2021.

Mina sidor ger en mer heltäckande service där konstnären förutom att anmäla nya verk också lätt kan se tidigare inrapporterade verk och utbetalningar. Funktionen har dessutom full mobilanpassning och är utformad efter dagens krav på säkerhet och tillgänglighet.

IV administreras av en huvudansvarig handläggare, men flera av Bildupphovsrätts medarbetare är involverade i de olika processerna.

Kostnader 2020	Kronor
Personalkostnad	1 200 376
Direkta kostnader	69 791
Indirekta kostnader lokal och kontor, service, förbrukning	230 571
Kostnader för styrelse, arbetsgrupper och ledning	775 706
Indirekta kostnader data, ekonomi	300 854
Ackumulerat underskott	280 380
Totala kostnader 2020, inklusive upparbetat underskott	2 857 679

Det underskott som finns i systemet kan hänföras till tidigare uppdatering av och underhåll av datasystemet. Till följd av den nya reglering som följer av Lag om kollektiv förvaltning av upphovsrätt (LKFU) har Bildupphovsrätt att fördela samtliga indirekta kostnader på respektive intäktsslag. Därav följer vissa förändringar av hur kostnaden för IV skall beräknas. IV är väl integrerad i övrig verksamhet och berörs främst av gemensamma kostnader.

Rutiner för uppföljning och kvalitetssäkring

Databasen innehåller historiska uppgifter (ägare, pris, placering med mera) om 285 901 konstverk, varav 220 270 är aktiva och ger poäng i fördelningen. Verken är inköpta av offentliga institutioner under 60 år, men eftersom de flesta uppgifterna är inhämtade från konstverkets upphovsman utgår Bildupphovsrätt från att det fortfarande finns en del felaktigheter. Dessa felaktiga uppgifter rättas efter hand och de har sammantaget haft mycket lågt ekonomiskt värde.

Utfall av fördelningen

Tabellen nedan visar poängvärden och anslagsutveckling från 2009 till 2020. 263 konstnärer hade 2020 poäng överstigande maximal ersättning.

	1 POÄNG =	MINIMINIVÅ		MAXIMINIVÅ		ANSLAG KR
2009	33,81 kr	15 p	500 kr	1 193 p	40 000 kr	32 713 000
2010	34,72 kr	15 p	500 kr	1 162 p	42 000 kr	34 213 000
2011	34,66 kr	15 p	500 kr	1 212 p	42 000 kr	34 213 000
2012	34,48 kr	15 p	500 kr	1 228 p	42 000 kr	35 063 000
2013	33,43 kr	15 p	500 kr	1 240 p	42 000 kr	35 063 000
2014	34,41 kr	15 p	500 kr	1 228 p	42 000 kr	36 205 000
2015	35,63 kr	15 p	500 kr	1 179 p	42 000 kr	37 405 000
2016	35,33 kr	15 p	500 kr	1 189 p	42 000 kr	37 722 000
2017	39,14 kr	13 p	500 kr	1 073 p	42 000 kr	41 615 000
2018	57,71 kr	5 p*	250 kr	902 p	52 000 kr	56 615 000
2019	57,09 kr	5 p	250 kr	911 p	52 000 kr	56 615 000
2020	67,52 kr	4 p	250 kr	814 p	55 000 kr	66 615 000

* Under de första tjugo åren med IV var värdepoängen fasta men från och med fördelningen 2018 räknas poängnivåerna upp årligen enligt KPI.

Som framgår av tabellen ovan har ersättningen stått i stort sett stilla under åren 2009 till 2016.

Ökning av anslaget 2018 innebar att systemet kunde utvecklas och tre större förändringar gjordes det året. Maximnivån ökade till 52 000 kronor och miniminivån minskade till 250 kronor, antalet offentliga platser som räknas som IV-grundande breddades och en inflationsjustering skedde av hela systemet.

Det ökade anslaget för 2018 möjliggjorde en större uppräknings av maxbeloppet med 10 000 kronor. Den relativt stora ökningen skedde mot bakgrund av att beloppet hade varit oförändrat under 10 år, beroende på låga anslagsökningar.

Breddningen av vilka offentliga platser som räknas in i systemet har skett mot bakgrund av de samhällsförändringar som ägt rum de senaste 20 åren. Allt fler offentliga verksamheter har privatiserats och de offentligt ägda konstverken har följt med in i den privata verksamheten och ofta har ägandeförhållandena för dessa varit oklara. Det har medfört att vårdinrättningar, undervisningsanordnare, omsorger samt bostadsområden numera omfattas av IV. Vissa mindre justeringar har även gjorts gällande museer, konsthallar och liknande. Privata verksamheter som till exempel restauranger, banker, butiker och liknande platser som är öppna för allmänheten omfattas dock inte av IV eftersom det som redogjorts för ovan inte visat sig på dessa områden.

Den tredje större förändringen var att poängintervallen (se bilaga 1) inflationsberäknas. Det innebär att hela systemet, både verkens inköpspris och poängskalan, numera räknas upp med inflationen varje år.

Vi ser den samlade effekten av anslagsuppräknningen samt vidtagna förändringar genom att antalet poäng för att nå lägsta ersättning minskat kraftigt samtidigt som det krävs färre poäng för att nå maximal ersättning om 55 000 kronor.

Eftersom det tillkommer konstnärer och verk till systemet varje år så måste anslaget öka om inte poängvärdet ska urvattnas och bli lägre.

Sökande

Utförlig statistik för 1997 – 2020 finns bilagda. Begreppen "sökande" och "mottagare" refererar till dessa tabeller.

konstnärer i databasen	antal
totalt antal konstnärer	4 540
nya konstnärer	165
avlidna konstnärer (ger ej längre ersättning)	69
ökning av antalet konstnärer i systemet (nya minus avlidna)	96

verk i databasen	antal
antal helt nya verk i databasen	4 467
antal borttagna verk (avlidna konstnärer eller konstverk som rapporterats vara borttagna)	3 600
totalt antal verk som är aktiva i fördelningen 2020	220 270

Mottagare

Antal mottagare*	kvinnor	män	totalt
2019	2 513	1 695	4 208
2020	2 663	1 738	4 401

* sökande som uppnått tillräckligt många poäng för att tilldelas ersättning

Statistik

Mer utförlig statistik framgår av bilaga 2.

Slutsatser av IV

Den individuella visningsersättningen speglar de existerande strukturerna i konstnärskåren, de villkor under vilka konstnärerna utvecklar sin yrkeskarriär och hur konsten sprids i samhället. Som generellt stöd till bildkonstnärerna är IV därför effektiv och ger ersättning för det som konstnären typiskt sett gör. IV fungerar i mindre grad styrande mot ett specifikt mål till exempel jämställdhet mellan män och kvinnor, vilket framgår av tidigare års förstudie på området. Men IV ökar inkomsterna för både män och kvinnor vilket är bra i sig på bildkonstområdet där låga och osäkra inkomster är ett generellt och stort problem.

IV går till de konstnärer som varit yrkesverksamma under lång tid och spridit verk till offentliga institutioner. Bakom en sådan spridning ligger en allsidig yrkesverksamhet med utställningar, deltagande i tävlingar, lämnande av förslag med mera.

IV-systemet ställer inga kvalitetskrav, utgångspunkten är att den som köper in konsten, beställaren, har gjort en sådan bedömning.

Vilken poäng IV ger en enskild individ beror alltså på en mängd olika rättvisa kriterier och kan inte styras av en enskild person, nämnd eller inköpare.

IV uppfyller ett flertal krav som är rimliga att ställa på ett effektivt och träffsäkert konstnärsstöd:

- IV minskar beroendet av icke-konstnärliga inkomster samt kompenserar för låga och ojämna inkomster.
- IV utgår årligen och kan därför kalkyleras som en förstärkning av den totala årliga inkomsten av konstnärlig verksamhet.
- IV stimulerar konstnärligt skapande, i synnerhet i offentliga miljöer.
- IV har objektiva krav som ska uppfyllas för att ge rätt till ersättning.
- Effekten av IV syns tydligt och är transparent.
- IV ger konstnären ett ekonomiskt tillskott som grundas på yrkesverksamhet.
- Både konstnärerna och konstverken inom IV är spridda över landet.
- IV-systemet är generellt eftersom vi inte efterfrågar inkomstsituation och liknande.

IV är ett av få system som synliggör bruket av konsten och ger konstnärerna ersättning för den nytta man tillför samhället.

IV bör ses i samband med andra konstnärspolitiska insatser, till exempel utställningsersättning och användning av MU-avtal, förstärkt upphovsrätt samt åtgärder från Konstnärsnämnden, Statens konstråd, konstmuseerna, landsting och kommuner.

IV kan inte ersätta andra kulturpolitiskt motiverade insatser, som till exempel stöd till unga konstnärer, utan utgör tillsammans med andra insatser grundvalen för en god konstnärspolitik som tar fasta på att ersätta konstnären för den insats konstnären gör i samhället.

Stockholm 2021-02-25

Fredrik Lomäng, VD

Bilagor:

1	Sammanfattning av IV-systemet
2	Statistiskt utfall efter fördelningen 2020
3	Enkätundersökning från 2020